

Sygn. akt III Ca 1266/19

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Balion-Hajduk

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2022 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z wniosku S. F.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o odebranie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po W. A.

przed sądem oraz o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. A.

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 23 maja 2019 r., sygn. akt I Ns 834/18

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **nie obciążać wnioskodawczyni kosztami postępowania odwoławczego.**

SSO Magdalena Balion-Hajduk

Sygn. akt III Ca 1266/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 23 maja 2019 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej oddalił wniosek S. F. o odebranie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po W. A. przed sądem oraz zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. A. w terminie.

Sąd Rejonowy ustalił, że W. A., zmarła 24 lipca 2016 roku, była babcią wnioskodawczyni. 12 stycznia 2017 roku B. F. - matka wnioskodawczyni - odrzuciła spadek po swojej matce W. A. przed notariuszem M. B. w Kancelarii Notarialnej w R.. Oświadczyła przy tym, że posiada małoletnią córkę S. F., która wobec odrzucenia spadku przez nią weszła w krąg spadkobierców ustawowych po W. A.. 27 października 2017 roku B. F. odebrała pismo Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej nadane w sprawie o sygn. 1N 1000/17, w którym sąd zawiadomił o możliwości odrzuceniu spadku w imieniu małoletniej S. F. i pouczył o sposobie i terminie złożenia takiego oświadczenia, pouczył także, że sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku biegnie od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania. B. F. i M. F. wnieśli do Sądu Rejonowego w Chorzowie wniosek o wyrażenie zgody na odrzucenie

spadku po W. A. w imieniu małoletniej córki S. F.. Sąd Rejonowy w Chorzowie postanowieniem z 18 maja 2018 roku zezwolił wnioskodawcom na złożenie takiego oświadczenia w imieniu małoletniej.

B. F. była hospitalizowana w okresach od 28 listopada do 1 grudnia 2016 roku z rozpoznaniem choroby korzeni nerwów rdzeniowych i migreny, od 16 kwietnia do 20 kwietnia 2018 roku z powodu zawrotów głowy i zaburzenia równowagi, od 25 czerwca do 28 czerwca 2018 roku z powodu zawrotów głowy oraz zaburzeń koncentracji. B. F. wiedziała, że spadek po jej matce obciążony jest bliżej nieokreślonymi długami.

Sąd Rejonowy, powołując się na przepisy w art. 1015 § 1 i 2 k.c., art. 1019 § 2 k.c. oraz art. 84 k.c. ocenił, że ustawowa przedstawicielka wnioskodawczyni nie pozostawała w błędzie, który powodował niezłożenie w terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku. Niezłożenie oświadczenia wynikało natomiast z niezachowania należytej staranności i nieusprawiedliwionej zwłoki z podjęciem stosownych czynności, co nie może być podstawą zatwierdzenia przez sąd uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w terminie. Przedstawicielka ustawowa małoletniej miała świadomość, że jej córka wchodzi w krąg spadkobierców po W. A., wiedziała, że w skład spadku wchodzi długi, miała wiedzę, została prawidłowo pouczona przez sąd i notariusza, co do sposobu prowadzenia postępowania zmierzającego do odrzucenia spadku imieniem małoletniej, a w szczególności początku biegu terminu. Przedstawicielka ustawowa małoletniej nie wykazała także że jej problemy z pamięcią były przyczyną niezłożenia wniosku o wyrażenie zgody na odrzuceniu spadku imieniem córki w terminie.

Sąd Rejonowy wskazał, że ten przedstawicielka ustawowa małoletniej złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. A. 12 stycznia 2017 roku i z tym dniem dowiedziała się o tytule powołania do spadku swojej córki, tym samym rozpoczął się bieg terminu do złożenia oświadczenia imieniem małoletniej i z tym dniem istniała możliwość wystąpienia do sądu rodzinnego z wnioskiem o wyrażenie zgody na złożenie stosownego oświadczenia w imieniu małoletniej, a następnie złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. A.. W niniejszej sprawie wniosek o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku imieniem małoletniej został złożony w 2018 roku po upływie 6 miesięcy od dnia złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. A. przez B. F., co powoduje zgodnie z art. 1015 § 2 k.c. utratę uprawnienia do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Wnioskodawczyni w apelacji zarzuciła:

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki, doświadczenia życiowego, co doprowadziło do błędów w ustaleniach faktycznych oraz błędnych wniosków przez uznanie przez sąd pierwszej instancji, że B. F. nie pozostawała w stanie, który spowodował niezłożenie w terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku, podczas gdy z materiału dowodowego wynika, że B. F. w okresie, kiedy mogła złożyć oświadczenie w przedmiocie odrzucenia spadku w imieniu S. F. leczyła się neurologicznie i psychiatrycznie, miała zaburzenia pamięci, a nadto pozostawała w błędzie co do obciążenia długami spadku po jej zmarłej matce,

- naruszenie art. 224 § 1 k.p.c. w związku z 232 zdanie drugie k.p.c. przez brak dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii i psychiatrii na okoliczność tego czy stan zdrowia psychicznego i neurologicznego B. F. w okresie, w którym powinna odrzucić spadek w imieniu córki charakteryzujący się zaburzeniami pamięci, koncentracji, bólami głowy i innymi problemami neurologicznymi mogą mieć wpływ na to, że nie była ona w pełni świadoma tego, że winna odrzucić spadek w imieniu S. F., wobec czego pozostawała w błędzie niewynikającym z jej winy,

- naruszenie art. 132 § 1 k.p.c. w związku z art. 217 k.p.c. przez wzięcie pod uwagę stanowiska uczestnika postępowania i w konsekwencji oddalenie wniosku.

Skarżąca wniosła o zmianę postanowienia przez uwzględnienie wniosku o zatwierdzenie oświadczenia o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia pod wpływem błędu w ustawowym terminie oświadczenia woli polegającego na odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 24 lipca 2016 roku w W. W. A., ostatnio stale zam. w R. przez S. F. oraz

zatwierdzenie przez sąd oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po W. A. złożonego przez S. F. ewentualnie o uchylenie postanowienia sądu i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżąca wniosła zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, a także o uzupełnienie i dopuszczenie przez sąd dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii i psychiatrii na wyżej wskazane okoliczności.

Uczestniczka postępowania (...) sp. z o.o. w S. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd odwoławczy podziela ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjętą przez ten sąd podstawę prawną i unikając zbędnych powtórzeń przyjmuje je za własne. Sąd Okręgowy w oparciu o przedstawione zarzuty apelacji uzupełnił postępowanie i przeprowadził dowód z opinii biegłych neurologa oraz opinii psychologiczno – psychiatrycznej. B. F. przedstawiła w toku postępowania odwoławczego obszerną dokumentację medyczną, która podlegała ocenie biegłych.

Na tej podstawie Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie, w którym B. F. powinna w imieniu swojej małoletniej córki wnioskodawczyni S. F. odrzucić spadek po zmarłej babce W. A., to jest okresie od stycznia 2017 roku do 16 kwietnia 2018 roku kiedy został złożony przez B. F. wniosek do sądu rodzinnego o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku imieniem małoletniej córki, B. F. nie pozostawała w stanie wyłączającym świadome działanie, a jej stan zdrowia nie miał wpływu na postrzeganie przez nią rzeczywistości i nie mógł spowodować, że nie była świadoma tego, że powinna odrzucić spadek w imieniu małoletniej córki w określonym terminie. Wszyscy biegli powołani w niniejszej sprawie neurolog M. W., psychiatra E. K. (1) i psycholog E. K. (2) w opiniach głównych i uzupełniających sporządzonych w odpowiedzi na składane przez wnioskodawczynię zarzuty, podkreślili, że w spornym okresie w dokumentacji medycznej nie ma żadnego potwierdzenia zgłaszanych przez B. F. zaburzeń poznawczych, pamięci i koncentracji uwagi. W okresie od stycznia 2017 roku do kwietnia 2018 roku B. F. pracowała jako pielęgniarka, była aktywna zawodowo, w 2017 roku obroniła pracę magisterską. Stan zdrowia B. F. w ocenie wszystkich biegłych w okresie od stycznia 2017, kiedy odrzuciła spadek po swojej matce do kwietnia 2018 roku kiedy złożyła wniosek do sądu o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki, nie miał wpływu na postrzeganie przez nią rzeczywistości i świadomość konieczności odrzucenia spadku. Wnioski opinii nie pozostawiają żadnych wątpliwości.

Należy podkreślić, że obecny stan zdrowia matki wnioskodawczyni i stan zdrowia po kwietniu 2018 roku nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Biegły neurolog podkreślił, iż u matki wnioskodawczyni nie stwierdzono dysfunkcji neurologicznych i zaburzeń logicznego myślenia, schorzenia które dotknęły B. F. nie miały wpływu na jej postępowanie w sprawie odrzucenia spadku, na jej świadomość i zdolność postrzegania rzeczywistości.

Podkreślić należy za Sądem Rejonowym, że B. F. została pouczona szczegółowo o sposobie i terminie o odrzuceniu spadku imieniem małoletniej córki zarówno przez notariusza, kiedy sama odrzuciła spadek po swojej matce 12 stycznia 2017 roku jak i w piśmie sporządzonym przez Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej, które odebrała 27 października 2017 roku. Sześciomiesięczny termin, o którym mowa w art. 1015 § 2 k.c. do odrzucenia spadku w imieniu małoletniej córki upłynął 12 lipca 2017 roku, natomiast matka wnioskodawczyni złożyła wniosek do sądu rodzinnego o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki już po upływie sześciomiesięcznego terminu w dniu 16 kwietnia 2018 roku. Bardzo szerokie postępowanie dowodowe przeprowadzone przez sąd odwoławczy nie wykazało braku winy w niezachowaniu tego terminu przez B. F., tym samym podniesione zarzuty apelacji należało uznać za chybione.

Nieuzasadniony jest także zarzut, iż B. F. nie wiedziała o tym, iż matka pozostawiła po sobie długi albowiem z zeznań świadka jej siostry A. A. wynika, iż powiedziała B. F. o tym, że matka zostawiła długi i poradziła jej, żeby odrzuciła spadek.

Zgodnie z art. 1019 § k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli, z tym że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia

powinno nastąpić przed sądem, a spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd. Spadkobierca składa oświadczenie woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo nie składa takiego oświadczenia w terminie wynikającym z art. 1019 § 1 k.c. pod wpływem błędu, jeżeli w chwili składania tego oświadczenia lub upływu terminu do jego złożenia był w błędzie co do treści czynności prawnej (art. 84 § 1 zd. 1 k.c.), a błąd był obiektywnie i subiektywnie istotny (art. 84 § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe matka wnioskodawczyni nie pozostawała w błędzie co do treści czynności prawnej, wiedziała, że powinna spadek odrzucić po swojej matce, co uczyniła, wiedziała też że powinna odrzucić spadek w imieniu małoletniej córki. Została o tym pouczona zarówno przez notariusza jak i przez sąd. W terminie zawitym do złożenia wniosku do sądu rodzinnego o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki oraz w terminie do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w jej imieniu matka wnioskodawczyni nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Jej choroba nie miała wpływu na postrzeganie rzeczywistości, w tym okresie matka wnioskodawczyni prowadziła aktywne życie zawodowe, pracując jako pielęgniarka, obroniła pracę magisterską, prowadziła dom.

Sąd odwoławczy na mocy art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. pominął wnioski pełnomocnika wnioskodawczyni o dalsze uzupełniające opinie biegłych, albowiem biegli kilkakrotnie składali uzupełniające opinie w sprawie, odpowiadając na zarzuty wnioskodawczyni szczegółowo, ich wnioski są stanowcze i konkretna, zatem prowadzenie postępowania w dalszym ciągu w tym samym kierunku zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania i generowania wysoki kosztów.

Sąd Okręgowy, mając powyższe na uwadze, na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 102 k.p.c. nie obciążając nimi wnioskodawczyni ze względu na charakter sprawy i jej sytuację życiową.

SSO Magdalena Balion – Hajduk